

Evaluatie parlementaire behandeling verantwoordingsstukken 2008

1. Inleiding

Op Verantwoordingsdag, de derde woensdag in mei, worden het Financieel jaarverslag van het Rijk, de jaarverslagen van de ministeries, de rapporten van de Algemene Rekenkamer bij deze jaarverslagen en de Algemene Verantwoordingsbrief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer aangeboden. Vervolgens vindt de parlementaire behandeling plaats van deze stukken.

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft, zoals ieder jaar, een evaluatie uitgevoerd van de parlementaire behandeling van deze stukken. Het betreft hier de parlementaire behandeling van de verantwoordingsstukken over 2008, zoals die in de periode mei tot en met juli 2008 heeft plaatsgevonden in de Tweede Kamer. Deze evaluatie is gebaseerd op een analyse van de stenografische verslagen van de overleggen tussen kabinet en Kamer over de jaarverslagen, diverse kamerstukken¹ en feitelijke waarnemingen van de medewerkers van het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (BOR), die nauw betrokken waren bij de parlementaire behandeling.

De opzet van deze evaluatie is als volgt: In hoofdstuk 2 wordt het proces rondom de verantwoording besproken. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de inhoud van de verantwoording aan de hand van een drietal onderwerpen: effecten en kosten van beleid, afrekenbaarheid van de kabinetsdoelstellingen en beleidsconclusies. Hoofdstuk 4 gaat in op de experimentele jaarverslagen en de evaluatie eindigt met hoofdstuk 5 over dechargeverlening. Elk hoofdstuk eindigt met conclusies.

¹ Zie bijlage 1 voor gebruikte bronnen.

2. Het proces rondom de verantwoording

2.1. Verantwoordingsstukken

Op woensdag 27 mei 2009 vond Verantwoordingsdag 2009 plaats. Op deze dag bood het kabinet officieel de verantwoordingsstukken over verslagjaar 2008 aan de Tweede Kamer aan, tegelijk met de rapporten van de Algemene Rekenkamer. De vrijdag hiervoor, 22 mei, plaatste het kabinet deze stukken al op internet (www.rijksbegroting.nl). De verantwoordingsstukken bestaan uit de departementale jaarverslagen en uit de verantwoordingsbrief waarin de Minister-president namens het kabinet - evenals vorig jaar - apart inging op de voortgang van de doelstellingen uit het beleidsprogramma 'Samen werken, samen leven'.² Op 26 mei verscheen naar aanleiding van vragen van lid Koser Kaya (D66) een aanvulling op de verantwoordingsbrief, met een verwijzing naar website www.regering.nl/verantwoordingsdag.³ Op deze website is meer informatie te vinden over de meting van de voortgang van de afzonderlijke doelen. Tevens stuurde het kabinet de Kamer een aanvullend overzicht van het aantal ambtenaren per ministerie, naar aanleiding van vragen van het lid Blok (VVD).⁴

2.2. Verantwoordingsdebat

Op donderdag 28 mei vond vervolgens het verantwoordingsdebat plaats.⁵ Het verantwoordingsdebat werd door alle fractievoorzitters met de minister-president en de minister van Financiën, op basis van de gebruikelijke stukken en de aparte Verantwoordingsbrief van het kabinet gevoerd. Met name deze brief was de basis voor de woordvoerders om het verantwoordingsdebat te voeren, wat evenals vorig jaar bijdroeg aan meer politieke focus in het verantwoordingsdebat.

Tijdens het debat is onder andere de motie-Pechtold c.s. aangenomen, waarin het kabinet wordt verzocht in samenspraak met de commissie voor de Rijksuitgaven en de Algemene Rekenkamer te komen met voorstellen om de realisatie van de kabinetsdoelstellingen beter controleerbaar en afrekenbaar te maken en de Kamer hier voor Prinsjesdag 2009 over te informeren.⁶ Het kabinet reageerde 19 juni per brief op deze motie. Het kabinet ziet onder andere mogelijkheid voor verbetering door de jaarlijkse tussenstappen per kabinetsdoelstelling expliciet en voor zover mogelijk per doelstelling in de departementale jaarverslagen op te nemen.⁷

Naar aanleiding van de verantwoordingsbrief en het debat stuurde de commissie voor de Rijksuitgaven de Kamer op 10 juni een brief, waarin het de Kamer ter overweging wordt gegeven om bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2009 aan te geven op welke onderwerpen de regering extra de nadruk zou moeten leggen in de verantwoording over 2009.⁸ Op basis van het recente verantwoordingsdebat zou volgens de commissie voor de Rijksuitgaven gedacht kunnen worden aan onderwerpen zoals politiesterke, fysieke verloedering en ernstige overlast, jeugdzorg, arbeidsmarktbeleid, kenniseconomie en duurzaamheid doelstellingen. De commissie schrijft dat verder initiatief om te komen tot een Kameruitspraak aan de leden is. Het kabinet gaf in de reactie op de motie-Pechtold c.s. tevens aan positief te staan tegenover de suggestie om het verantwoordingsdebat toe te spitsen op een aantal onderwerpen; 'Ik stel het op prijs als door de Kamer een beperkte selectie aan onderwerpen wordt gekozen tijdens het debat over de Voorjaarsnota 2009. Om de focus te behouden kan gedacht worden aan maximaal 2 onderwerpen geselecteerd door de Kamer en maximaal 2 door het kabinet'.⁹

² 31 951, nr. 1 brief van Minister-president d.d. 15 mei 2009

³ Vragen mw. Koser Kaya gesteld bij de Regeling van Werkzaamheden op 20 mei 2009.

⁴ 31 951, nr. 18, brief van Minister-president d.d. 26 mei 2009

⁵ Handelingen 2008-2009, nr. 89, pag. 6918-6940, 6941-7022

⁶ 31 951, nr. 11, ingediend op 28 mei 2009, aangenomen op 2 juli 2009

⁷ 31 951, nr. 20, reactie op de motie-Pechtold c.s. brief van minister van Financiën, 19 juni 2009

⁸ 31 951, nr. 19, 10 juni 2009

⁹ 31 951, nr. 20, reactie op de motie-Pechtold c.s. brief van minister van Financiën, 19 juni 2009

In het debat over de Voorjaarsnota 2009 is echter geen Kameruitspraak gedaan over de te kiezen onderwerpen. De minister van Financiën heeft op 30 juni 2009, tijdens zijn beantwoording in tweede termijn, gezegd zich te verheugen op de “inbreng van de Kamer rondom wat twee thema’s kunnen zijn in de richting van Verantwoordingsdag volgend jaar”(Handelingen 101-8068). In vervolg daarop is door de commissie besloten voor Prinsjesdag een concreet voorstel te doen aan de Kamer. Ook het kabinet zal voor Prinsjesdag met een concreet voorstel komen.

2.3. Wetgevingsoverleggen en technische briefings

De wetgevingsoverleggen over de departementale jaarverslagen zijn gevoerd van 10 tot en met 2 juli 2009. In totaal zijn er 14 wetgevingsoverleggen gevoerd.

De opkomst tijdens de wetgevingsoverleggen is ten opzichte van voorgaande jaren licht gedaald: het gemiddelde aantal leden per wetgevingsoverleg daalde van 6 in 2008 naar 5,6 in 2009, en het gemiddelde aantal vertegenwoordigde fracties daalde van 6 naar 5,5. De gemiddelde duur van de wetgevingsoverleg is gelijk gebleven, namelijk gemiddeld 2,6 uur.

Evenals de opkomst tijdens de wetgevingsoverleggen is ook het aantal rapporteurs kwaliteit jaarverslag teruggelopen. Daar waar in 2007 (het startjaar voor het rapporteurschap) bijna alle commissies nog met een rapporteur kwaliteit jaarverslag werkten, waren dat in 2008 nog acht van de 13 commissies (62%) en in 2009 nog zes van de 14 commissies (43%). Bij twee wetgevingsoverleggen koos de betreffende commissie voor woordvoerders op andere thema’s.¹⁰

De commissies met een rapporteur kwaliteit jaarverslag startten allemaal met de inbreng van deze rapporteur. Bij hun inbreng hebben zij gebruik gemaakt van de ambtelijke notities die het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven, al dan niet in samenwerking met de commissiestaf, hebben opgesteld voor de behandeling van de 14 jaarverslagen. Dit gold in meer of mindere mate ook voor de andere commissieleden. Het instellen van een rapporteur leidde, evenals in voorgaande jaren, over het geheel genomen tot meer en een gestructureerde aandacht voor de kwaliteit van het jaarverslag.

Ter voorbereiding op de wetgevingsoverleggen verzorgde de Algemene Rekenkamer op verzoek van 12 commissies (niet bij EZ en Justitie) een technische briefing over hun rapport bij het jaarverslag. Deze briefings vormden een mondelinge samenvatting van de bevindingen en conclusies van de Rekenkamer en Kamerleden werden in de gelegenheid gesteld om aanvullende vragen te stellen aan onderzoekers en collegeleden van de Rekenkamer. Daarnaast verzorgde ambtenaren van het ministerie van BuiZa en van VROM op verzoek van de betreffende commissies een afzonderlijke technische briefing over het jaarverslag.

Het aantal Rekenkamerbriefings is in de afgelopen jaren gestegen van twee in 2007, naar zes in 2008 tot 12 in 2009. Met name bij die jaarverslagen waar sprake was van onrechtmatigheden (dit jaar vier, vorig jaar twee) en/of (ernstige) onvolkomenheden bleek een dergelijke briefing nuttig. De toename van het aantal briefings zal deels samenhangen met de toename in onrechtmatigheden en deels met de aandacht die de commissie van de Rijksuitgaven eraan gegeven heeft in de brief van de voorzitter aan de commissievoorzitters en de staf nogmaals per mail.

2.4. Toezeggingen en moties

In de verschillende wetgevingsoverleggen werden door de aanwezig bewindspersonen toezeggingen gedaan. Deze hadden voor een groot deel betrekking op bepaalde beleidsonderwerpen, waarbij bijvoorbeeld meer informatie werd toegezegd. Er werden echter ook toezeggingen gedaan die betrekking hadden op de verdere verbetering van de kwaliteit van de verantwoording, met name ten aanzien van de verbetering van informatie over de kabinetsprioriteiten en het inzicht in beleidseffecten. In bijlage 2 zijn alle toezeggingen terug te vinden.

¹⁰ Woordvoerder kwaliteit jaarverslag: BZK, OCW, VROM, EZ, LNV en VenW, woordvoerders op inhoudelijke thema’s: WWI en VWS.

Tijdens de wetgevingsoverleggen zijn net als vorig jaar veel moties ingediend. Dit jaar zijn er 28 moties ingediend, waarvan er 13 zijn aangenomen. Vorig jaar waren dat er 27, waarvan er negen zijn aangenomen. Van deze 13 moties hadden 3 moties (alledrie Defensie) direct betrekking op de kwaliteit van de informatie in het jaarverslag 2008. Andere aangenomen moties raakten vaak wel thematiek die in het jaarverslag en de gevoerde debatten aan de orde kwam, zoals het verminderen van externe inhuur door ministeries (BZK, 31 924-VII, nr. 8), gesprekken van de Tweede Kamer met de president van DNB (Financiën, 31 924-IXB, nr. 11), de tariefverhoging van het kadaster (VROM, 31 924-XI, nr. 9) en de beloningen van de raden van bestuur van de SVB, het UVW en het CWI (SZW, 31 924-XV, nr. 12) (zie bijlage 2 voor alle aangenomen moties).

Tijdens het verantwoordingsdebat zijn er 15 moties ingediend, waarvan er 6 zijn aangenomen. Vorig jaar zijn er ook 15 moties ingediend, maar werd slechts één motie aangenomen.

De al eerder (in § 0) genoemde motie-Pechtold c.s. (31 951, nr. 11), heeft betrekking op de kwaliteit en controleerbaarheid van de verantwoording. De overige aangenomen moties zijn beleidsmatig van aard en raken thema's die betrekking hebben op de jaarlijkse verantwoording door het kabinet. Ze hebben betrekking op het aantal politieagenten op straat (nr. 2), op fysieke verloedering (nr. 3), op de ontkokering van de jeugdhulpverlening (nr. 5), op het wegnemen van belemmeringen voor zzp-ers (nr. 9) en op inspanning van het kabinet om de duurzaamheidsdoelstellingen te halen (nr. 16).

2.5. Conclusies

Het gevolgde verantwoordingsproces in 2009 kwam grotendeels overeen met het gevolgde proces in 2008. Evenals vorig jaar was er door de Verantwoordingsbrief meer politieke focus in het verantwoordingsdebat. Ook de kwaliteit en controleerbaarheid van de verantwoording kwam daarbij aan de orde.

De opkomst tijdens de wetgevingsoverleggen is ten opzichte van voorgaande jaren licht gedaald. Ook het aantal commissies dat gebruik maakten van een rapporteur is gedaald; vorig jaar maakten meer dan de helft (62%) van de commissies gebruik van een rapporteur kwaliteit jaarverslag, dit jaar was dat minder dan de helft (43%). Het instellen van een rapporteur leidde, evenals in voorgaande jaren, over het geheel genomen tot meer en een gestructureerde aandacht voor de kwaliteit van het jaarverslag. Het aantal Rekenkamerbriefings is gestegen en het aantal ingediende moties is gelijk gebleven, al zijn er dit jaar meer aangenomen vergeleken met vorig jaar.

3. De inhoud van de verantwoording

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de inhoud van de verantwoording 2008. Dit gebeurt aan de hand van een drietal onderwerpen waar veel aandacht voor was: effecten en kosten van beleid (§3.1), afrekenbaarheid van de kabinetsdoelstellingen (§3.2), en beleidsconclusies (§3.3). Het hoofdstuk eindigt met een conclusie (§3.4).

3.1. Effecten en kosten van beleid

De 74 kabinetsdoelstellingen uit het beleidsprogramma ‘Samen werken, samen leven’ waren zowel onderwerp in het verantwoordingsdebat op 28 mei, als in 13 van de 14 wetgevingsoverleggen die daarop volgden. Voor twee aspecten was relatief veel aandacht in de debatten, namelijk het gebrek aan inzicht in de effecten van de 74 doelstellingen en de informatie over de kosten van deze doelstellingen.

Evenals vorig jaar bieden zowel de verantwoordingsbrief als de departementale ja arverslagen nog weinig inzicht in de bereikte effecten van beleid. Daarnaast roepen nog veel (prestatie)indicatoren in jaarverslagen vragen op, doordat ze onduidelijk zijn.¹¹

Zowel in het verantwoordingsdebat als de verschillende wetgevingsoverleggen¹² is hier kritiek op geuit. Zie bijvoorbeeld enkele citaten uit het verantwoordingsdebat:

“Het kabinet werkt met prestatiedoelstellingen. Het kabinet meet helemaal niet welke maatschappelijke effecten het bereikt met het beleid.” (Halsema, GroenLinks)

“Bij (...) tweederde van de activiteiten is wel bekend waar het geld aan uit is gegeven, maar niet of er ook iets mee is bereikt.” (Rutte, VVD)

“Het kabinet beoordeelt zichzelf op basis van inspanning en niet op basis van resultaat” (Pechtold, D66)

“Bovendien geeft de verantwoordingsbrief wel inzicht in de geleverde prestaties en genomen maatregelen, maar wordt er weinig inzicht geboden in de effecten.” (Van der Vlies, SGP).

En een citaat uit het wetgevingsoverleg van EZ:

“In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat de vraag naar de beleidseffecten nog steeds onvoldoende beantwoord wordt en dat is voor iedere fractie hier aan tafel een gemis.” (Smeets, PvdA, rapporteur kwaliteit jaarverslag, wetgevingsoverleg EZ, 31 924 XIII, nr. 10).

Bij EZ is het zicht op effecten van het beleid van het ministerie zelfs afgenomen ten opzichte van vorig jaar en maken kengetallen in plaats van effectindicatoren de verantwoording vrijblijvender.

Een belangrijke oorzaak voor het gebrek aan inzicht in (maatschappelijke) effecten van beleid, ligt in het feit dat het kabinet in het beleidsprogramma ongeveer tweederde van de doelstellingen geformuleerd heeft als prestatiedoelstellingen. Dat houdt in dat het bereiken van de doelstelling wordt bepaald door het leveren van een prestatie, ongeacht de mate waarin die prestatie een (maatschappelijk) effect sorteert. Prestatiedoelstellingen kenmerken zich door het gebruik van actiegerichte termen als: ‘bijdragen’, ‘stimuleren’ en ‘bevorderen’. Ongeveer een derde van de doelstellingen zijn effectdoelstellingen, waarin het te bereiken effect wordt geformuleerd. De grote hoeveelheid aan prestatiedoelstellingen draagt niet bij aan de meetbaarheid van en het inzicht in de effecten van het gevoerde beleid.

In reactie op de kritiek die geuit is tijdens het verantwoordingsdebat over het gebrek aan informatie over de effecten van beleid gaf het kabinet (Bos en Balkenende) aan dat de Kamer meer informatie

¹¹ Bijvoorbeeld bij de wetgevingsoverleggen over de jaarverslagen 2008 van OCW, Justitie, DEF en BZK

¹² Bijvoorbeeld bij de wetgevingsoverleggen over de jaarverslagen 2008 van Financiën, VW, VWS, SZW, LNV, VROM, WWI en BuiZa.

heeft gekregen, waaronder informatie waar zij niet zo veel mee kan omdat het kabinet die informatie niet concreter kan maken.

Het kabinet is van mening dat het verscherpen van de meetbaarheid van doelstellingen kan bijdragen aan beter inzicht in effectiviteit, maar dat dit niet moet doorslaan. Als voor honderd procent de doelstellingen meetbaar en kwantificeerbaar moeten zijn, kan dit volgens het kabinet namelijk leiden tot een verschraling van de doelstellingen en hiermee tot een verschraling van het debat.

Ondanks deze terughoudende reactie van het kabinet is de Kamer van mening dat het kabinet de realisatie van de kabinetsdoelstellingen beter controleerbaar en afrekenbaar moet maken, zoals beschreven in de aangenomen motie-Pechtold c.s.

Een instrument dat meer inzicht kan bieden in de effecten van gevoerd beleid is de beleidsdoorlichting.¹³ Het blijkt echter dat ministeries er ook met beleidsdoorlichtingen nog niet altijd in slagen inzicht te bieden in de effecten van beleid. Tijdens het wetgevingsoverleg over het jaarverslag van EZ was bijvoorbeeld de conclusie dat beleidsdoorlichtingen tot nu toe nog geen oplossing blijken te zijn voor het gebrek aan effectindicatoren. De rapporteur, mevrouw Smeets (PvdA), zei daarover het volgende:

“Ook de beleidsdoorlichtingen – de evaluaties op het niveau van de operationele doelen – zouden gericht moeten zijn op de beleidseffecten, maar ook deze evaluaties bieden geen uitkomst. Wat gaat de minister doen om in de volgende beleidsdoorlichtingen en in de daaronder liggende evaluatieonderzoeken de effectiviteitsvraag centraal te stellen en op die manier de Kamer inzicht te geven in de resultaten van het beleid?” (Smeets, PvdA, rapporteur kwaliteit jaarverslag, wetgevingsoverleg EZ, 31 924 XIII, nr. 10).

Ook uit de tussenevaluatie die de minister van Financiën in 2008 heeft laten uitvoeren door Aarts de Jong Wilms Goudriaan Public Economics (APE) blijkt dat het instrument beleidsdoorlichting nog niet heeft geleid tot substantiële verbeteringen van de kwaliteit van de evaluatieonderzoeken (31308, nr.5).

Een punt van kritiek dat niet zozeer in het verantwoordingsdebat aan de orde kwam, maar vaker in de wetgevingsoverleggen, had betrekking op de kosten van de 74 doelstellingen; niet in alle jaarverslagen wordt inzicht gegeven in de integrale kosten van de kabinetsdoelstellingen. Hoewel hierover geen concrete afspreken bestaan tussen Kamer en Kabinet, had een aantal Kamerleden hier wel kritiek op. Zie bijvoorbeeld de inbreng van het lid Boekstijn (VVD) bij het wetgevingsoverleg over het jaarverslag 2008 van BuiZa:

“Ook stelt de Algemene Rekenkamer vast dat op basis van het jaarverslag geen exact inzicht is te verkrijgen in de exacte uitgaven die in 2008 gedaan zijn voor de realisatie van de afzonderlijke kabinetsdoelstellingen. Het budgetrecht van de Kamer komt hierdoor in het luchtledige te hangen. Wat doen de ministers om dit te verbeteren?” Reactie minister van Buitenlandse Zaken: “Wij zullen, mede op basis van een aanbeveling van de Algemene Rekenkamer, eraan werken de aansluiting van doelen en middelen weer te geven en proberen inzichtelijker te maken hoeveel geld er ten behoeve van de beleidsdoelen wordt uitgegeven. Ik heb zo-even al aangegeven hoe complex en onderling verweven de zaken zijn. Er zijn in die zin grenzen aan de mogelijkheden.” (31 324 V, nr. 11).

Het jaarverslag van VWS is daarentegen een positieve uitzondering, in dit jaarverslag is een 'Financieel overzicht kabinetsdoelstellingen' opgenomen, waarin de relatie is weergegeven tussen kabinetsdoelstelling, beleidsartikel/operationele doelstelling en financieel belang.

3.2. Afrekenbaarheid van kabinetsdoelstellingen

Door het gebrek aan inzicht in effecten en kosten van beleid kan de Kamer haar controlerende taak ten aanzien van het kabinetsprogramma niet goed uitoefenen. Hetzelfde geldt voor het uitvoeren van het

¹³ Een beleidsdoorlichting is een ex post evaluatie van beleid gericht op de realisatie van de algemene of operationele doelstellingen van een begrotingsartikel, zie ook de ministeriële Regeling periodiek evaluatieonderzoek en beleidsinformatie (RPE) 2006, Staatscourant 28 april 2006, nr. 83 / pag. 141.

budgetrecht. Vorig jaar was dit al een punt van zorg voor verschillende fracties tijdens het verantwoordingsdebat.¹⁴ Ook dit jaar kwam dit punt van zorg terug, bijvoorbeeld:

“Het is bijvoorbeeld opvallend dat de Algemene Rekenkamer zegt dat zij er geen idee van heeft of het kabinet [met de informatie over de 74 doelstellingen] een juiste voorstelling van zaken geeft (...). Als de Algemene Rekenkamer dat al niet kan, heeft de Tweede Kamer te maken met - ik citeer de president van de Algemene Rekenkamer - een ernstige aantasting van het budgetrecht van het parlement (Van der Vlies, SGP, Verantwoordingsdebat 28 mei 2009).

“Het kabinet (...) stelt dat het met 82% van zijn doelen op koers ligt. Los van het feit dat dit niet te controleren is zoals ook de Algemene Rekenkamer stelt, wordt ook de nodige propaganda bedreven.” (Kant, SP, Verantwoordingsdebat 28 mei 2009).

De oplossing wordt gezocht in het zichtbaar maken van tussenstappen en de koppeling tussen 74 doelstellingen de beleidsartikelen, zoals voorgesteld in de motie-Pechtold:

“Wij hebben nu einddoelen voor 2011. Zouden wij, om Verantwoordingsdag 2009 volgend jaar tot een groter succes te maken, niet ook de tussenstappen moeten kunnen zien? Dus niet alleen, even voor het gemak, hoeveel gestolen fietsen in 2011, maar ook: waar staan wij dan in 2009, 2010 en 2011?” (Pechtold, D66, Verantwoordingsdebat 28 mei 2009)

“De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat het kabinet controleerbaar en afrekenbaar wil zijn op de doelstellingen uit het Beleidsprogramma 2007-2011; overwegende dat de Algemene Rekenkamer en het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven de voortgang op deze doelstellingen niet konden verifiëren; overwegende dat er een link moet zijn tussen de begroting en de verantwoordingsbrief verzoekt de regering, in samenspraak met de commissie voor de Rijksuitgaven en de Algemene Rekenkamer te komen met voorstellen om de realisatie van de kabinetsdoelstellingen beter controleerbaar en afrekenbaar te maken en de Kamer hier voor Prinsjesdag 2009 over te informeren.” Motie-Pechtold, voorgesteld door de leden Pechtold (D66), Rutte (VVD), Van Geel (CDA), Hamer (PvdA), Slob (CU), Thieme (PvdD), Van der Vlies (SGP) en Verdonk (Verdonk) bij het Verantwoordingsdebat 28 mei 2009.

Het kabinet gaf in reactie op de ingediende motie-Pechtold aan bereid te zijn om in overleg te treden met de Kamer. Met betrekking tot de koppeling tussen de 74 doelstellingen en de doelstellingen bij de beleidsartikelen in de departementale jaarverslagen wees het kabinet er tijdens het verantwoordingsdebat wel op dat de 74 kabinetsdoelen meer integraal¹⁵ zijn dan begrotingsartikelen en dat koppeling tussen beiden dus niet altijd mogelijk en zinvol is. Overigens bleek tijdens de wetgevingsoverleggen dat in een aantal departementale jaarverslagen de aansluiting tussen de 74 kabinetsdoelstellingen en de beleidsartikelen/operationele doelstellingen is verbeterd, doordat een tabel is opgenomen die de relatie tussen beiden inzichtelijk maakt (bv. OCW en VROM).

Een andere veelbesproken oplossingsrichting om de controleerbaarheid van de 74-doelstellingen te verbeteren is om deze te laten controleren door de Algemene Rekenkamer. Hier is het kabinet om verschillende redenen echter geen voorstander van, zo gaf minister Bos aan tijdens het verantwoordingsdebat:

“Als wij die kant opgaan, wil ik niettemin voor het volgende waarschuwen. Ten eerste, als de Kamer meent dat een van de problemen van dit debat is dat het onvoldoende politiek is of de afgelopen jaren onvoldoende politiek is geweest, dan is het de vraag of het van deze suggestie politiker wordt. Ten tweede, het is ook de vraag of wij door het combineren van het Algemene Rekenkamerachtige oordeel over begrotingsartikelen met het type oordeel dat

¹⁴ Zie evaluatie vorig jaar. Kamerstukken II, 31 456, nrs. 1-2: *“Meer samenhang nodig in uitwerking kabinetsplannen.”*

¹⁵ Dat zijn beleidsdoelstellingen waarbij allerlei interventies via verschillende begrotingen tot stand komen. Bijvoorbeeld het terugbrengen van het aantal fietsdiefstallen.

wij over beleidsdoelen zouden willen geven, niet weer doelstellingen vooral heel kwantificeerbaar en meetbaar proberen te maken en daarmee wellicht meer kwalitatieve dimensies uit het oog verliezen. Dat zou ik een verarming vinden. Ten derde – dat is misschien wel het moeilijkste argument in deze discussie – moeten wij ons realiseren dat wij ons van sommige doelstellingen van het kabinetsbeleid moeten afvragen of het ooit mogelijk is om één-op- één de relatie tussen onze eigen inspanning en de maatschappelijke uitkomst daarvan exact te bepalen. Bij sommige beleidsinspanningen is dat mogelijk, bij andere is het redelijk om te veronderstellen dat wat het kabinet doet maar een van de factoren is die uiteindelijk de maatschappelijke uitkomst bepalen. Het is dan ook redelijker om het kabinet op de inspanning te beoordelen dan op de maatschappelijke uitkomst.” (Bos, Verantwoordingsdebat 28 mei 2009).

3.3. De beleidsconclusies

Een zichtbare verbetering is dat een aantal jaarverslagen, waar vorig jaar de beleidsconclusies nog ontbraken, dit jaar wel beleidsconclusies zijn opgenomen zoals bedoeld in de motie -Vendrik¹⁶ of dat deze een prominentere plaats hebben gekregen (bijv. BuiZa, OCW, VWS en VW). Hierdoor ontstaat een toenemende politieke focus in de jaarverslagen.

Overigens geldt dit meestal alleen voor het beleidsverslag en ontbreken in de artikelsgewijze toelichting nog wel beleidsconclusies (bv. Financiën). Er zijn ook jaarverslagen, zoals het jaarverslag van Justitie, waarin – net als in het jaarverslag 2006 en 2007- nagenoeg geen beleidsconclusie is opgenomen. Op de inhoud van de beleidsconclusies was bij de meeste jaarverslagen nog veel aan te merken. Bijvoorbeeld dat deze niet het niveau van een feitelijke samenvatting ontstijgen¹⁷, dat de conclusie is dat men “op koers ligt” terwijl inzicht in doelrealisatie ontbreekt en alleen de acties die in 2008 zijn ondernemen worden opgesomd of dat de beleidsconclusies concreter geformuleerd kunnen worden.¹⁸ Zie bijvoorbeeld een aantal kritische opmerkingen van Kamerleden hierover:

“Als wij de beleidsconclusies naast elkaar leggen, valt op dat hij maar liefst twaalf maal concludeert dat het beleid of het project op koers ligt. Soms trekt hij deze conclusie ook wanneer er over de realisatie van de doelstelling nog geen informatie voorhanden is. Om een voorbeeld te geven: bij kabinetsdoelstelling 14, versterken van innovatief vermogen van de Nederlandse economie, stelt hij dat de voortgang op koers ligt. Uit het jaarverslag blijkt geenszins in hoeverre de economie daadwerkelijk is versterkt.” (Bochove, CDA, rapporteur kwaliteit jaarverslag, wetgevingsoverleg OCW, 31 924 VIII, nr. 10).

“In algemene zin kan worden geconcludeerd dat de beleidsconclusies erg mager zijn. De minister benut daarmee niet de mogelijkheden om structureler vooruit te blikken vanuit de opgedane ervaringen en het jaarverslag dus te gebruiken voor óf het intensiveren óf het heroverwegen van het beleid.” (Smeets, PvdA, rapporteur kwaliteit jaarverslag, wetgevingsoverleg EZ, 31 924 XIII, nr. 10).

3.4. Conclusies

Zowel in het verantwoordingsdebat als in de wetgevingsoverleggen is veel aandacht besteed aan het de effecten en kosten van beleid, de afrekenbaarheid van de kabinetsdoelstellingen en beleidsconclusies. Kamerleden hebben de nodige kritiek geuit op deze drie thema's. Zo zijn in veel gevallen de effecten en kosten van beleid nog steeds niet inzichtelijk, de kabinetsdoelstellingen nog steeds niet afrekenbaar en hoewel er wel meer jaarverslagen zijn met beleidsconclusies, is op de inhoud hiervan nog veel aan te merken. Deze drie thema's zijn bovendien hardnekkig. Ook vorig jaar waren het juist deze onderwerpen waar Kamerleden kritiek op hadden. De motie -Pechtold en de reactie van het kabinet

¹⁶ Kamerstuk 28380, nr. 81. In deze (in 2002!) Kamerbreed gesteunde motie staat: “verzoekt de regering vanaf volgend jaar in de verantwoordingsstukken aan te geven wat de beleidsconclusies zijn per departementale verantwoording en in het jaarverslag aan te geven wat de rijksbrede beleidsmatige conclusie is naar aanleiding van de verantwoordingsgegevens.”

¹⁷ Bijvoorbeeld bij de wetgevingsoverleggen over de jaarverslagen 2008 Financiën, Defensie, EZ

¹⁸ Bijvoorbeeld bij de wetgevingsoverleggen over de jaarverslagen 2008 van OCW, WWI, BZK, SZW, VWS, LNV, VROM

hierop lijken een goede aanzet te bieden om de controleerbaarheid van de kabinetsdoelstellingen te verbeteren.

4. Experimentele jaarverslagen

Zes departementale jaarverslagen zijn opgezet via een andere indeling dan de overige jaarverslagen, volgens het al langer lopende experiment *Verbetering verantwoording en begroting*. In verschillende wetgevingsoverleggen kwamen de experimentele jaarverslagen aan de orde. In dit hoofdstuk geven we weer wat tijdens deze overleggen is besproken met betrekking tot het experiment, zodat dit meegenomen kan worden in de evaluatie die in 2010 zal plaatsvinden. Eerst wordt toegelicht wat het experiment inhoud (§4.1) en vervolgens hoe de experimentele jaarverslagen zijn beoordeeld in de wetgevingsoverleggen (§4.2). Het hoofdstuk eindigt met een conclusie (§4.3).

4.1. Verbetering verantwoording en begroting

Vorig jaar heeft de Kamer afspraken gemaakt met het kabinet, in het kader van de verdere verbetering van de begroting- en verantwoordingscyclus.¹⁹ Onderdeel van deze afspraken is dat er een experiment *Verbetering verantwoording en begroting* wordt uitgevoerd onder regie van de minister van Financiën. Het doel is de jaarverslagen en begrotingen meer verdieping en politieke relevantie te geven en een nieuwe impuls te geven aan het begrotings- en verantwoordingsproces. In de beleidsagenda's en -verslagen van de afzonderlijke ministeries wordt meer verdieping gegeven aan de kabinetsprioriteiten, zodat het verantwoordingsdebat op hoofdlijnen gevoerd kan worden. Aan het experiment met de jaarverslagen doen sinds verantwoordingsjaar 2007 LNV, BuiZa en VWS mee. Met ingang van verantwoordingsjaar 2008 is het experiment uitgebreid met VROM, WWI en Jeugd en Gezin. Het experiment zal worden afgerond met de jaarverslagen 2009 en de evaluatie zal in 2010 plaatsvinden (zie o.a. 31 031, nr. 23).²⁰

In de experimentele jaarverslagen worden de resultaten van het beleid alleen in het beleidsverslag van het jaarverslag behandeld en niet zoals voorheen in de afzonderlijke artikelsgewijze toelichtingen. Bovendien wordt alleen actief gerapporteerd over de beleidsdoelstellingen uit het kabinetsprogramma en eventueel, enkele andere beleidsprioriteiten. In de artikelgewijze toelichting staan uitsluitend nog de financiële realisaties. Tegenover het verlies aan informatie staat dat het de bedoeling is in het beleidsverslag meer informatie over de bereikte resultaten van de 74 kabinetsdoelstellingen op te nemen dan voorheen het geval was en dat duidelijke beleidsconclusies worden getrokken. Uit het rapport *Rijk verantwoord 2008* van de Algemene Rekenkamer blijkt echter dat de Algemene Rekenkamer bedenkingen heeft bij de uitwerking van het experiment, omdat daardoor nog maar een beperkt deel van de totale uitgaven met beleidsinformatie wordt toegelicht. Ook wees de Rekenkamer erop dat als gevolg van het experiment geen volledige aansluiting meer is tussen begroting en verantwoording doordat in de beleidsartikelen in het jaarverslag geen beleidsinformatie wordt verstrekt. De Tweede Kamer kan volgens de Rekenkamer in de verantwoording dus niet langer zien of alle in de begroting beoogde doelen en prestaties zijn gerealiseerd. Verder zet de Rekenkamer vraagtekens bij de concreetheid van beleidsconclusies (Algemene Rekenkamer, 2009, p. 48-49).²¹

4.2. Beoordeling experimentele jaarverslagen

In drie van de zes wetgevingsoverleggen over experimentele jaarverslagen werden de kritische opmerkingen van de Algemene Rekenkamer door Kamerleden bevestigd (BuiZa, VROM en WWI), zie bijvoorbeeld onderstaande citaten:

BuiZa

¹⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 31 308 nrs. 3-4.

²⁰ Brief van de Algemene Rekenkamer aan de Voorzitter van de Tweede Kamer. 26 januari 2009.

²¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 924, nr. 2.

Ferrier (CDA): "Het ministerie van Buitenlandse Zaken doet mee aan een experiment om het verantwoordingsproces meer politieke focus te geven, waarbij er niet in detail wordt ingegaan op alle resultaten en doelen. De CDA-fractie is niet geheel ingenomen met de uitwerking hiervan. Verantwoording is moeilijker te controleren omdat minder inzichtelijk wordt gemaakt waar de middelen naartoe zijn gegaan. Nu wordt alleen melding gemaakt van behaalde resultaten, maar mijn fractie zou ook graag inzicht hebben in niet-behaalde resultaten."(wetgevingsoverleg BuiZa 31924 V, nr. 11).

VROM

Linhard (PvdA, rapporteur kwaliteit jaarverslag): "Door de experimentele opzet van het VROM-jaarverslag ontbreekt informatie over prestaties en doelrealisatie voor alle beleidsartikelen. De Kamer kan dus niet inzien of alle doelen en prestaties uit de begroting zijn gerealiseerd. Ook voor de beleidsprioriteiten is in het jaarverslag minder informatie beschikbaar dan in de begroting."

Van Leeuwen (SP): "Vanwege de experimentele opzet van het jaarverslag kan de Kamer niet zien of alle doelen en prestaties uit de begroting zijn gerealiseerd. In vergelijking met voorgaande jaren is er sprake van achteruitgang in plaats van vooruitgang."

Reactie minister voor VROM, Cramer: "Wij hebben in het kader van de jaarverslaglegging een experimentele status. Daarom rapporteren wij voor nu over een deel van het geheel. Wat de ontwerpbegroting betreft, daar zit alles in. Ik vind het jammer dat de Rekenkamer ons op grond daarvan niet heeft willen beoordelen."
(wetgevingsoverleg VROM 31924 XI, nr. 13).

WWI

Van der Burg (VVD): "Eigenlijk constateert de Algemene Rekenkamer dat dit experiment in het algemeen niet zo heel erg goed uitpakt, en zeker niet voor WWI (...) Het gevolg van dat alles is dat de Tweede Kamer eigenlijk niet de mogelijkheid heeft om haar controlerende taak goed uit te oefenen. Dat is een buitengewoon ernstige zaak."
- *SP (Karabulut) "Eén oorzaak van het ontbreken van informatie is mijns inziens dat een en ander een experimenteel karakter heeft. Daardoor komt bepaalde beleidsinformatie die wel in de begroting staat, niet terug in het jaarverslag."*

- *Reactie minister voor WWI, van der Laan: "Door de experimentele opzet van het jaarverslag voor WWI heeft de Kamer niet over alle beleidsartikelen informatie gekregen met betrekking tot de behaalde resultaten. Ik streef continu naar een verbetering van de begroting en van de jaarverslagen. Ik heb in de begroting 2009 een duidelijke verbeteringslag kunnen doorvoeren. De Kamer zal daarvan de resultaten terugvinden in het jaarverslag 2009. Ook voor de begroting 2010 wordt een verdere verbeteringslag doorgevoerd."* (wetgevingsoverleg WWI, 31 924 XVIII, nr. 9).

In de andere drie wetgevingsoverleggen brachten Kamerleden de experimentele status van de jaarverslagen niet als thema naar voren (LNV, VWS en Jeugd en Gezin).

4.3. Conclusie

Zes departementale jaarverslagen zijn opgezet via een andere indeling dan de overige jaarverslagen, volgens het al langer lopende experiment *Verbetering verantwoording en begroting*. De experimentjaarverslagen wijken van de andere verslagen af doordat ze geen beleidsinformatie meer bieden over de beleidsartikelen die niet tot prioriteit zijn bestempeld.

Het jaarverslag en het debat hierover zouden hierdoor meer focus moeten krijgen. Tot dusver constateert zowel de Kamer als de Algemene Rekenkamer dat het experiment *Verbetering verantwoording en begroting* nog niet de gewenste uitwerking heeft. Hoewel dus inherent aan het experiment, wordt met name het verlies aan beleidsinformatie op artikelniveau als achteruitgang ervaren, terwijl daar ten opzichte van de reguliere jaarverslagen vooralsnog geen noemenswaardige verbetering in de informatie over de kabinetsprioriteiten tegenover staat. In 2010 zal het experiment geëvalueerd worden.

5. Dechargeverlening

Nieuw dit jaar was dat expliciet aandacht is besteed aan decharge-verlening. Decharge-verlening was de afgelopen jaren een formaliteit. Doordat dit jaar vrijwel alle commissies de dechargeverlening

expliciet aan de orde hebben gesteld, en hieraan in sommige gevallen (bijv. VROM en WWI) ook voorwaarden hebben verbonden, heeft dechargeverlening meer politiek gewicht gekregen. De commissie voor de Rijksuitgaven acht dit van groot belang in het licht van de controlerende taak van de Kamer.

Op basis van de oordelen van de vaste en algemene commissies over het gevoerde financieel beheer heeft de commissie voor de Rijksuitgaven de Voorzitter geadviseerd om aan alle ministers decharge te verlenen.²² De Kamer heeft dit advies gevolgd.

Bij haar advies over dechargeverlening heeft de commissie voor de Rijksuitgaven aangegeven dat de wijze waarop de dechargeverlening tot stand is gekomen onderdeel uit zal maken van deze evaluatie. In dit hoofdstuk wordt daaraan tegemoet gekomen.

5.1. Aanpak dechargeverlening

Ter voorbereiding op de oordeelsvorming over de dechargeverlening heeft de commissie voor de Rijksuitgaven een brief gestuurd aan de leden van de vaste en algemene commissies. Op verzoek van de commissie voor de Rijksuitgaven heeft het BOR vervolgens in haar notities bij de jaarverslagen en desgevraagd in de procedurevergaderingen van de commissies nog een en ander nader toegelicht.

Kern van de toelichtingen:

'De leden van de vaste commissies bepalen zelf - door middel van het al dan niet indienen van moties - of zij dechargeverlening ter discussie stellen.

Er zijn in beginsel vijf mogelijkheden om de oordeelsvorming inzake het financieel beheer in te vatten, oplopend in zwaarte:

- 1. Geen bezwaren tegen dechargeverlening*
- 2. (Reguliere) motie met eisen*
- 3. Motie voor dechargeverlening met eisen*
- 4. Motie voor opschorten dechargeverlening totdat is voldaan aan eisen*
- 5. Motie tot onthouden dechargeverlening (kan worden opgevat als motie van wantrouwen)*

De eerste drie mogelijkheden houden in dat decharge feitelijk wordt verleend, al dan niet met aanvullende eisen en variërend in gewicht.

De commissies zijn per brief verzocht de commissie voor de Rijksuitgaven op de hoogte te stellen van de uitkomst. De inhoud hiervan kan door de commissie op verschillende manieren worden vastgesteld, bijvoorbeeld in een derde termijn of een extra procedurevergadering aansluitend op het wetgevingsoverleg.'

In de praktijk kan worden vastgesteld dat sprake was van enige onwennigheid met het fenomeen dechargeverlening en van variëteit in de wijze waarop de commissies hieraan invulling hebben gegeven. In sommige gevallen resulteerde dit in uitspraken die formeel niet binnen het commissie-domein vallen: enkele commissies gaven in wetgevingsoverleggen aan dat zij decharge verleenden aan de minister voor het gevoerde financieel beheer, terwijl de formele decharge pas aan het eind van de cyclus plenair door de Kamer als geheel wordt verleend.

Vier commissies kwamen tijdens een (extra) procedurevergadering tot een expliciet gezamenlijk oordeel over decharge.²³ Vijf commissies spraken zich hierover uit tijdens het wetgevingsoverleg zelf, al dan niet in een derde termijn.²⁴ In één geval (BUIZA) gaf één van de leden aan tegen dechargeverlening te zijn voor een gedeelte van het jaarverslag, maar concludeerde de voorzitter uiteindelijk dat een meerderheid van de leden geen bezwaar had en dat dus decharge kon worden verleend. Door de overige commissies is geen expliciet oordeel uitgesproken, maar is hiertegen ook geen bezwaar gemaakt. Er zijn geen moties ingediend over dechargeverlening.

²² TK 31924, nr. 3

²³ BZK, OCW, VWS en JenG

²⁴ BuiZa, Financiën, VROM, VW en WWI

5.2. Conclusies

De nieuwe invulling van dechargeverlening is in het afgelopen jaar in de praktijk waardevol gebleken. Wel blijkt dat er sprake was van enige onwennigheid met het fenomeen dechargeverlening en dat er sprake was van variëteit in de wijze waarop de commissies hieraan invulling hebben gegeven. Een belangrijk aandachtspunt dat de commissie voor de Rijksuitgaven zelf ter hand zal nemen is een verdere verbetering van de voorlichting aan de vaste en algemene commissies, gericht op een eenduidigere aanpak.

Bijlage 1 Bronnen

Verantwoordingsdebat 28 mei 2009. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009. Handelingen 2008-2009, nr. 89, pag. 6918-6940, 6941-7022. Dossiernummer 31 951.

Motie-Pechtold c.s. (2009). Motie is voorgesteld door de leden Pechtold (D66), Rutte (VVD), Van Geel (CDA), Hamer (PvdA), Slob (CU), Thieme (PvdD), Van der Vlies (SGP) en Verdonk (Verdonk). Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 951, nr. 11.

Wetgevingsoverleggen:

31924 V, nr. 11 Buitenlandse Zaken

31924 VI, nr. 9 Justitie

31924 VII, nr. 14 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

31924 VIII, nr. 10 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

31 924 XIII, nr. 10 Economische Zaken

31924 IXB, nr. 13 Financiën

31924 X, nr. 16 Defensie

31924 XI, nr. 12, 13 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; Waddenfonds

31924 XII, nr. 13 Verkeer en Waterstaat

31924 XIII, nr. 10 Economische Zaken

31924 XVII, nr. 9 Jeugd en Gezin

31924 XVIII, nr. 9 Wonen, Wijken en Integratie

31924 XIV, nr. 8 Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

31924 XV, nr. 14 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

31924 XVI, nr. 10 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Gebruikte documenten

Commissie voor de Rijksuitgaven (2008). *Evaluatie van de parlementaire behandeling van de jaarverslagen over 2007*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 31598, nr. 1 en bijlage.

Commissie voor de Rijksuitgaven (2009). *Brief aan de Kamer met overweging om bij behandeling Voorjaarsnota 2009 aan te geven op welke onderwerpen de regering de nadruk zou moeten leggen in de verantwoording over 2009* d.d. 10 juni 2009. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 951, nr. 19.

Minister-president. *Verantwoordingsbrief*, d.d. 15 mei 2009. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 951, nr. 1.

Minister-president. *Aanvulling op de verantwoordingsbrief*, d.d. 26 mei 2009. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 951, nr. 18.

Minister van Financiën (2009). *Brief met reactie op de motie-Pechtold* d.d. 19 juni 2009. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 951, nr. 20.

Algemene Rekenkamer (2009). *Rijk verantwoord 2008; Rapport bij het Jaarverslag 2008*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31924, nr. 2.

Bijlage 2: moties en toezeggingen

Aangenomen moties wetgevingsoverleggen

- BZK, motie-Schinkelshoek over rijksbrede maatregelen om externe inhuur door ministeries te verminderen (31 924-VII, nr. 8)
- BuiZa, motie-Van Bommel over een onafhankelijke en volledige evaluatie van het beheer van het NIMD (31 924-V, nr. 5)
- BuiZa, motie-Van Bommel/Gill'ard over een evaluatie naar werkbezoeken in het kader van de activiteiten van het NIMD en de rol van politieke partijen daarbij (31 924-V, nr. 6)
- Financiën, motie-Tang c.s. over niet opwerpen van belemmeringen voor gesprekken van de Tweede Kamer met de president van DNB (31 924-IXB, nr. 11)
- Defensie, motie-Brinkman c.s. over de aanwending van gelden voor de regeling Employer support krijgsmacht (31 924-X, nr. 9)
- Defensie, motie-Boekstijn over afzetten van gerealiseerde prestaties tegen voornemens in de begroting (31 924-X, nr. 10)
- Defensie, motie-Boekstijn/Eijsink over aangeven van de begrenzingen in tijd, geld en resultaat per deelproject (31 924-X, nr. 11)
- Defensie, motie-Boekstijn over een tijdpad voor de invoering van een betrouwbaar tracking- en tracingsysteem (31 924-X, nr. 12)
- Defensie, motie-Eijsink over de wijze van aanbieden van informatie over de inhuur van externen (31 924-X, nr. 14)
- VROM, motie-Neppéus/Van Heugten over afzien van de voorgenomen tariefverhoging van het kadaster (31 924-XI, nr. 9)
- LNV, motie-Snijder-Hazelhoff c.s. over procesmatige verbeterpunten opdat de Tweede Kamer haar controlerende taak naar behoren kan vervullen (31 924-XIV, nr. 6)
- SZW, motie-Van Hijum c.s. over een laag btw-tarief voor dienstverlening aan huis (31 924-XV, nr. 9)
- SZW, motie-Karabulut over het belonen van de raden van bestuur van de SVB, het UVW en het CWI conform de wettelijke normen (31 924-XV, nr. 12)

Toezeggingen gedaan door bewindspersonen tijdens wetgevingsoverleggen

- BuiZa: minister overlegt met EZ om inkoopregels aan te scherpen
- BuiZa: onafhankelijke invulling evaluatie NIMD, toezegging n.a.v. motie
- WWI: Kamer krijgt van de minister voor WWI een kopie met voortgangsrapportage oplossen cultuurprobleem VROM, n.a.v. rapport Algemene Rekenkamer
- VW: De minister bericht de Kamer vóór 30 juni 2009 over de maatregelen die hij neemt ten aanzien van de onvolkomenheden bij zowel het verplichtingenbeheer bij het kerndepartement van Verkeer en Waterstaat en het ontvangstenbeheer bij Rijkswaterstaat
- VW: De staatssecretaris zegt toe met de Algemene Rekenkamer te zullen overleggen over de mogelijkheden om de Kamer, binnen het kader van de wet BDU verkeer en vervoer, meer inzicht te verschaffen in de besteding van de BDU-gelden
- VW: De minister zegt, ook namens de staatssecretaris, toe transparant aan de Kamer toe te lichten voor welke taken en activiteiten hij extern personeel inhuurt.
- LNV: De minister informeert de Kamer binnenkort over de inhuur van externen door het ministerie van LNV en zal voortaan in brieven en nota's van enige omvang aangeven hoeveel fte aan externe inhuur wordt ingezet
- VROM: De minister doet de Kamer voor het reces een overzicht toekomen van VROM-gerelateerde SenterNovem-subsidies
- VROM: De minister zegt toe de Kamer maandag 29 juni te informeren over de ontwikkelingen bij het Kadaster en tevens een historisch overzicht van de tariefsverhogingen te doen toekomen

- VROM: De minister van VROM zegt toe de Kamer voor het zomerreces te informeren over de problemen bij de herziening van het systeem rondom de geluidsproblematiek
- VROM: De minister zegt toe uiterlijk één week voor de begrotingsbehandeling VROM 2010 de Kamer te informeren over de tussenevaluatie naar aanleiding van de aandachtspunten van de rapporteur bij het Jaarverslag op de onderdelen afvalvoorschotten, bodemsanering en luchtkwaliteit. Daarnaast zal zij de Kamer informeren over de stand van zaken ten aanzien van de verbetering van de financiële functie.
- V&W: De minister zegt, ook namens de staatssecretaris, toe beter te zullen letten op de tijdigheid van het voldoen van toezeggingen, het uitvoeren van moties en het beantwoorden van vragen vanuit de Kamer, en de Kamer beter te zullen informeren wanneer deadlines daarvoor niet gehaald worden.
- V&W: De minister zegt, ook namens de staatssecretaris, toe voortaan bij de suppletoire begrotingen en de slotwetten een heldere toelichting te geven op de grote verschuivingen die zich hebben voorgedaan ten opzichte van respectievelijk de originele begroting, de Voorjaarsnota en de Najaarsnota.
- SZW: De minister zal zich beraden over de wijze waarop de Kamer geïnformeerd kan worden inzake de beloningssystematiek en of er sprake is van overschrijding van wettelijke normen in dit specifieke geval (motie Karabulut); de kamer ontvangt hierover voor het zomerreces informatie
- SZW: De staatssecretaris informeert de Kamer met de begrotingsvoorstellen 2010 over: 1) proefprojecten bij werpkleinen plus inzake markt persoonlijke dienstverlening, tevens gaat de staatssecretaris in op reeds ingezette initiatieven, 2) mogelijkheden met bestandskoppeling inzake toekenning toeslagen en kwijtschelding en 3) de stand van zaken met betrekking tot ontwikkeling indicatoren nalevingniveaus
- FIN: Alt-A-portefeuille ING, de minister geeft de Kamer bij de begroting een update van de waardeontwikkeling van deze portefeuille, inclusief hoe dat zich verhoudt tot de aannames die destijds bij het aangaan van de verplichting rond base case en stress case gehanteerd zijn. verwerken wij dat in de begrotingsstukken.
- FIN: Belang van 2,8% in ABN AMRO/Fortis, de minister zal op een geschikt moment, bij het schrijven van een brief over vergelijkbare onderwerpen, inzicht bieden in de 2,8% waar de heer De Nerée naar tijdens het wetgevingsoverleg om vroeg
- DEF: In de volgende halfjaarlijkse rapportage SPEER zal de in de voorgaande rapportage opgenomen tabel 1, verder worden verfijnd.
- JUSTITIE: De Kamer zal de kabinetsreactie op de factsheet afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek m.b.t. vreemdelingen cijfers ontvangen voor 2 juli 2009.
- JUSTITIE: De minister stuurt de Kamer na de zomer een brief over huwelijksmigratie
- JUSTITIE: De Kamer ontvangt een brief over veiligheidshuizen waarschijnlijk in voorjaar 2010
- EZ: De staatssecretaris zegt toe te trachten voor het zomerreces de recreatienota "Ruimte voor Genieten" naar de Kamer te sturen, anders zo spoedig mogelijk na het zomerreces
- EZ: De minister zegt toe dat in de volgende voortgangsrapportage administratieve lastendruk ook een analyse zal komen van het regulieringsinstrumentarium en Benchmark gemeenten.
- EZ: De minister zegt toe de Kamer een brief te doen toekomen over de verhoging van het budget van de IPC-regeling voor 2009 en 2010 en de Innovatieve prestatie contracten.
- EZ: De minister zegt toe met Prinsjesdag de Kamer een brief te doen toekomen over onder andere het bereiken van percentage private Research en Development uitgaven.
- VWS: De minister neemt in het jaarverslag 2009 informatie op over administratieve lastenontwikkeling (kwantitatief beeld)
- JenG: De minister houdt de Kamer op de hoogte van de wijze waarop er na 1/1/2010 zal worden omgegaan met de jongeren met een indicatie voor gesloten jeugdzorg die op een wachtlijst terecht komen
- BZK: minister zegde toe dat politieagenten 2 keer per maand in uniform de straat op gaan

- BZK: Klokkenluidersregeling moet naar Kamer: stond al op de planning van BZK om dit te doen.